ZEYREK

Tarih Araştırmaları Dergisi

Zeyrek Journal of History Studies

4

Tarih araştırmalarına münhasır, altı ayda bir (Aralık ve Haziran) neşredilen, açık erişimli, çift kör hakem sistemini benimsemiş uluslararası akademik bir dergidir.

This is an international open-access academic journal exclusive to historical research, published semi-annually (December and June), and adopting a double-blind peer-review system.

SAYI | *ISSUE* **4, • HAZİRAN** | *JUNE* **2026**

İmtiyaz Sahibi | ***Proprietor***

İstanbul Tarih ve Kültür Derneği Adına

İbrahim AKKURT

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü | ***Managing Editor***

Mehmet KORKMAZ

İrtibat | ***Contact***

İstanbul Tarih ve Kültür Derneği

Ataköy 7-8-9-10. Kısım Mahallesi, E-5 Yanyol, Route İstanbul B Blok, 65/1 Bakırköy / İstanbul (Türkiye)

Telefon | Phone • 0 536 456 74 05

İnternet Adresi | Webpage • https://zetad.org

E-posta | E-mail • zetaddergi@gmail.com

Tasarım | ***Design***

Vahdettin ATİK

Baskı | Printed by

Basım Tarihi| Print Date • Haziran | 2026

e-ISSN 3062-3340 ISSN: 3062-3332

Zeyrek Tarih Araştırmaları Dergisi'ndeki makaleler, Creative Commons Alıntı-Gayriticari 4.0 (CC BY-NC) Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. Bilimsel araştırmaları kamuya ücretsiz sunmanın bilginin küresel paylaşımını artıracağı ilkesini benimseyen dergi, tüm içeriğine anında Libre açık erişim sağlamaktadır. Makalelerdeki fikir ve görüşlerin sorumluluğu sadece yazarlarına ait olup Zeyrek Tarih Araştırmaları Dergisi'nin görüşlerini yansıtmazlar.

Articles in Zeyrek Journal of History Studies are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 (CC BY-NC) International License. Zeyrek Journal of History Studies provides immediate Libre open access to its content on the principle that making research freely available to the public supports a greater global exchange of knowledge. Authors are responsible for the content of contributions; thus, opinions expressed in the articles belong to them and do not reflect the opinions or views of Zeyrek Journal of History Studies.

Editör Kurulu / *Editorial Board*

Dr. Mesut DEMİR (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı) (Baş Editör)

Dr. Rıdvan KAŞIKÇI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Tarih Bölümü) (Editör Yardımcısı)

Dr. Mustafa Sacid ÖZTÜRK (Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi) (Editör Yardımcısı)

Alan Editörleri

Orta Çağ- Yeni Çağ Tarihi

Dr. Salih DEĞİRMENCİ (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)

Askerî Tarih

Doç. Dr. Mehmet KORKMAZ (Millî Savunma Üniversitesi)

Yakın Çağ Tarihi

Dr. Kasım HIZLI (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)

Cumhuriyet Tarihi

Dr. Osman Nihat BİŞGİN (Milli Saraylar Başkanlığı)

Müesseseler-İktisat Tarihi

Dr. Ü. Serdar SERDAROĞLU (İstanbul Üniversitesi)

İngilizce Dil Editörleri

Doç. Dr. Harun TUNCER (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Abdussamed GEÇER (İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi)

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Mehmet KORKMAZ (Millî Savunma Üniversitesi)

Dr. Sevba ABDULA (Balkan Studies Foundation)

Dr. İbrahim AKKURT (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)

Dr. Yusuf Ziya ALTINTAŞ (İstanbul Teknik Üniversitesi)

Dr. Salih DEĞİRMENCİ (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)

Dr. Abdussamed GEÇER (İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi)

Dr. Kasım HIZLI (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)

Dr. Rıdvan KAŞIKÇI (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)

Dr. Mustafa Sacid ÖZTÜRK (Kırklareli Üniversitesi)

Dr. Ü. Serdar SERDAROĞLU (İstanbul Üniversitesi)

Dr. Muhammed Emin TULUM

Ali GÖZELLER (Cumhurbaşkanlığı Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı)

Bilim ve Danışma Kurulu

Prof. Dr. Ömerül Faruk BÖLÜKBAŞI (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Talha ÇİÇEK (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Davut HUT (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmail Hakkı KADI (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdulhamit KIRMIZI (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Zekeriya KURŞUN (Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)
Prof. Dr. Zekai METE (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Selim Hilmi ÖZKAN (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Hacer Topaktaş ÜSTÜNER (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Gültekin YILDIZ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Tuncay ZORLU (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Salim AYDIN (Millî Savunma Üniversitesi)
Doç. Dr. Şefaattin DENİZ (İstanbul Üniversitesi Türkiyat Enstitüsü)
Doç. Dr. İlhan GÖK (Gümüşhane Üniversitesi)
Doç. Dr. Bekir GÖKPINAR (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Ceyhan GÜLER (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Ersin Kırca (Kocaeli Üniversitesi)
Doç. Dr. Ökkeş Kürşad KARACAGİL (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Ensar KÖSE (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa)
Doç. Dr. Burcu KURT (İstanbul Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Hülya TOKER (Yozgat Bozok Üniversitesi)
Doç. Dr. Yunus UĞUR (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Sacit UĞUZ (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi)
Doç .Dr. Andelko Vlasic (Josip Jurij Strossmayer University of Osijek)
Doç. Dr. İsmail YAŞAYANLAR (Düzce Üniversitesi)
Dr. Dragana AMEDOSKİ (Belgrad Tarih Enstitüsü)
Dr. Serhat ASLANER (Millî İstihbarat Akademisi)
Dr. Ömer Faruk CAN (Sakarya Üniversitesi)
Dr. Osman EZİCİ (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)
Dr. Kübra FETTAHOĞLU (Kırklareli Üniversitesi)
Dr. Mesut GÜVENBAŞ (MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı)

Dr. Elma KORIC (University of Sarajevo)
Dr. Abdullah al-MAMUN
Dr. Vladeta PETROVİC (Belgrad Tarih Enstitüsü)
Dr. Volodymyr POLTORAK
Dr. Fatih SARIKAYA (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Dr. Serdar TABAKOĞLU (Kırklareli Üniversitesi)
Dr. Ahmet TEKİN (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Sefer YAZICI (TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı)

Bu Sayının Hakem listesi / *Referee List For This Issue*

Prof. Dr. Kurtuluş DEMİRKOL (Gebze Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Alev Azra DURAN (Bağımsız Araştırmacı)
Dr. Nermin GENÇ (Bağımsız Araştırmacı)
Dr. Sinem SERİN (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Mustafa YENİ (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi. Kadir PÜRDE (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi. Cengiz ŞEKER (Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi)
Arş. Gör. Dr. Ramazan UZ (Mimar Sinan Üniversitesi)

SUNUŞ / *FOREWORD*

İlk üç sayısıyla akademik kararlılığını ve niteliğini ortaya koyan *Zeyrek Tarih Araştırmaları Dergisi (ZETAD)*, dördüncü sayısıyla ulusal ve uluslararası literatüre katkı sunma gayretini sürdürüyor. Titiz bir hazırlık sürecinin neticesinde gün yüzüne çıkan bu sayı dört araştırma makalesi, bir deneme, bir derkenar ve bir vefayât yazısıyla okuyucusunun karşısına çıkmaktadır. Yeni sayının hem mevcut tartışmalar için ufuk açıcı olacağını hem de müstakbel çalışmalara kaynaklık edeceğini ümit ediyoruz.

İlk araştırma makalesi Mehmet Fatih Becerik'e aittir. Becerik, Amasya Şer'iyye Sicilleri'ndeki tereke kayıtları üzerinden XIX. yüzyıl Amasya'sının erkek giyim kuşam kültürünü inceleyerek kıyafetin yalnızca bir örtünme aracı değil, toplumsal statü, dinî aidiyet ve iktisadi refahı yansıtan sembolik bir dil olduğunu göstermektedir. Yusuf Ziya Altıntaş tarafından kaleme alınan ikinci makale ise Alman seyyah Ferdinand Fliegner'in 1840'lı yıllarda İstanbul ve Üsküdar'a dair izlenimlerini ele almakta, Tanzimat dönemi şehir hayatına canlı bir panorama sunmaktadır.

Üçüncü makale, Oktay Türkoğlu ve İrvin Cemil Schick imzasıyla Topkapı Sarayı Bâb-ı Hümâyûn üzerindeki vefkli kitâbeyi incelemekte, hat sanatı ve vefk geleneği bağlamında, uzun zaman sonra idrâk edilebilen hususları göstermektedir. Bölümün son makalesi Azize F. Çakır'a aittir. Çakır, M. Sami Çölgeçen'in 1910-1925 yılları arasında kaleme aldığı mektup ve raporlar üzerinden İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e geçiş döneminde istihbarat ve propaganda faaliyetlerinde bireysel teşebbüsün rolünü tartışmaktadır.

Araştırma makalelerinin ardından Arif Tunç'un denemesi yer almaktadır. Tunç, bir yazma eserde karşılaştığı "Terkîb-i Kurâbiyye" başlıklı tarifi, metin çözümlemesi ve yeniden uygulama yöntemiyle ele alarak yazma eserlerdeki tâli kayıtların gastronomi ve sosyal tarih

açısından taşıdığı önemi ortaya koymaktadır. Kasım Hızlı ise Zeyrek tarihine düştüğü derkenarla bu sayıya katkıda bulunmaktadır.

Bu sayımız, ne yazık ki hüzünlü bir veda yazısını da içermektedir. Fatma Gül Karagöz, kıymetli tarihçi İlber Ortaylı'nın ardından kaleme aldığı vefayât yazısıyla, ilim dünyasının yakın zamanda kaybettiği bu müstesna ismi anmaktadır.

Emeği geçen tüm yazarlarımıza ve hakemlerimize teşekkür ederiz. Gelecek sayılarda buluşmak dileğiyle...

Editör Kurulu
Dr. Mesut DEMİR
Dr. Rıdvan KAŞIKÇI
Dr. Mustafa Sacid ÖZTÜRK